

ІНАВАЦЫЙНЫЯ ПАДЫХОДЫ Ў НАВУЧАННІ МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ

В. Ф. Епішава

*УА «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»,
г. Мінск, Беларусь, e-mail: EpishavaViktoryia@yandex.ru*

Неабходнасць засваення вучнямі вялікага аб'ёму інфармацыі і выпрацоўкі практычных навыкаў па яе прымяненні вядзе да стварэння педагогамі новых спосабаў падачы інфармацыі, новых тэхналогій у навучанні; прымушае шукаць творчыя падыходы да метады навучання. Інавацыі – гэта ўвядзенне новых метадалогій і стандартаў. Інавацыйная адукацыя прадугледжвае навучанне ў працэсе стварэння новых ведаў – за кошт інтэграцыі фундаментальнай навукі, непасрэдна навучальнага працэсу і вытворчасці.

Ключавыя словы: інавацыя, педагагічная тэхналогія, дыферэнцыраванае навучанне, унутраная дыферэнцыяцыя, гульнёвыя тэхналогіі, метады праектаў, праблемнае навучанне, інфармацыйныя адукацыйныя тэхналогіі.

Сучаснае грамадства знаходзіцца ў бесперапынным стане развіцця і змен. Сістэма адукацыі таксама павінна змяняцца і ўдасканальвацца, каб адпавядаць патрэбам грамадства і дзяржавы. І адным з такіх спосабаў з'яўляюцца інавацыі – увядзенні, прычым якасна новыя, у звыклую сістэму адукацыі.

У апошнія гады ў грамадстве склалася новае разуменне галоўнай мэты адукацыі: “фарміраванне гатоўнасці да самаразвіцця, якое забяспечыць інтэграцыйны асобы ў нацыянальную і сусветную культуру, засваенне яе мінулага, сучаснага і будучага” [2, с. 23–24]. Рэалізацыя гэтай мэты патрабуе вырашэння асноўных задач:

Навучыць дзейнічаць – уменне ставіць мэты, арганізаваць сваю працу для іх дасягнення і ацаніць яе вынікі.

Фарміраванне асобасных якасцей: розум, пачуцці і эмоцыі, маральныя якасці, пазнавальныя матывы дзейнасці.

Фарміраванне карціны свету, адэкватнай сучаснаму ўзроўню ведаў і ўзроўню адукацыйнай праграмы.

Навучанне ў пачатковай школе служыць базай і фундаментам для наступнага засваення ведаў. У сучаснай пачатковай школе недастаткова навучыць толькі чытанню, ліку і пісьму. Вучня неабходна забяспечыць новымі ўменнямі. Гэта можна рэалізаваць з дапамогай увядзення новых педагагічных тэхналогій, якія забяспечаць камфортныя ўмовы для вучняў і настаўнікаў, а таксама трывалае засваенне базавых ведаў і ўменняў. На сённяшні дзень найбольш актуальнымі з'яўляюцца наступныя тэхналогіі:

Дыферэнцыраванае навучанне. Гэта прынцып, пры якім ствараецца комплекс дыдактычных умоў, якія ўлічваюць тыпалагічныя асаблівасці вучняў. Нель-

га адмяніць унутраную дыферэнцыяцыю, якая ствараецца рознымі спосабамі: заданні, аднолькавыя для ўсіх, але для моцных вучняў час выканання змяншаецца; змест заданняў аднолькавы, але для моцных вучняў прапануюцца заданні большага аб'ёму; выкарыстоўваюцца на адным этапе ўрока заданні рознага зместу і складанасці для моцных, сярэдніх і слабых вучняў.

Гульнёвыя тэхналогіі. Гульня – гэта наймацнейшы сродак сацыялізацыі вучняў у малодшай школе, яна дае магчымасць мадэляваць розныя жыццёвыя сітуацыі. Гульня – гэта камунікатыўная дзейнасць. У пачатковай школе выкарыстоўваюцца гульні, якія садзейнічаюць узбагачэнню маўлення дзяцей; гульні, якія накіраваны на развіццё лікавых уменняў, і гульні, якія развіваюць памяць, увагу і назіральнасць. Пры гэтым гульня развіваецца паралельна асноўнаму зместу ўрока, дапамагае актывізаваць працэс навучання.

Метад праектаў. У пачатковай школе праектная дзейнасць займае асаблівае месца, у аснове якой ляжыць развіццё пазнавальных навыкаў вучняў, уменне самастойна канструяваць свае веды, арыентавацца ў інфармацыйнай прасторы, уменне убачыць і вырашыць праблему.

Праблемнае навучанне. “Сістэма метадаў і сродкаў навучання, дзе галоўнае – гэта мадэляванне рэальнага творчага працэсу за кошт стварэння праблемнай сітуацыі і кіраванне пошукам рашэння праблемы” [1, с. 97–98]. Засваенне новых ведаў пры гэтым адбываецца як самастойнае адкрыццё іх вучнямі з дапамогай настаўніка. Перад праблемным навучаннем стаяць наступныя мэты: засваенне вучнямі ведаў, уменняў, якія яны атрымалі ў працэсе актыўнага пошуку і самастойнага вырашэння праблемы; выхаванне актыўнай і творчай асобы, якая можа ставіць і вырашаць нестандартныя праблемы; развіццё прафесійнага праблемнага мыслення.

Інфармацыйныя адукацыйныя тэхналогіі. На ўроках з выкарыстаннем інфармацыйных тэхналогій паляпшаецца ўзровень нагляднасці. Вядома, дасягнуць гэтага можна і іншымі метадамі (плакаты, карты, табліцы, запісы на дошцы), але камп'ютарныя тэхналогіі, бясспрэчна, ствараюць значна больш высокі ўзровень нагляднасці, а таксама эканомяць час на ўроку. Дзеці з задавальненнем глядзяць слайды, прымаюць актыўны ўдзел у абмеркаванні ўбачанага. Пры выкарыстанні інфармацыйных тэхналогій у пачатковай школе больш паспяхова дасягаюцца агульныя мэты адукацыі, лягчэй фарміруюцца кампетэнцыі ў галіне камунікацыі: уменне збіраць факты, іх супастаўляць, арганізоўваць, выказваць свае думкі на паперы і вусна, лагічна разважаць, рабіць выбар і прымаць рашэнні.

Педагагічная тэхналогія – гэта пабудова дзейнасці настаўніка, у якой усе дзеянні прадстаўлены ў пэўнай паслядоўнасці і цэласнасці, а выкананне прадугледжвае дасягненне неабходнага выніку і мае прагназуемы характар. Перавага гэтых тэхналогій заключаецца не толькі ва ўзмацненні ролі і ўдзельнай вагі самастойнай работы навучэнцаў, але і нацэленасці на развіццё творчага патэнцыялу асобы, індывідуалізацыі і дыферэнцыяцыі навучальнага працэсу; садзейнічае эфектыўнаму самакантролю і самаацэнцы вынікаў навучання.

Прыярытэтам навучання павінна стаць не засваенне вучнямі вызначанага аб'ёму ведаў, уменняў і навыкаў, а ўменне школьнікаў вучыцца самастойна, здабываць веды і ўмець іх пераапрацоўваць, адбіраць патрэбнае, трымаць іх запамінаць.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Селевко, Г. К. Современные образовательные технологии : учеб. пособие / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
2. Эвэрт, Н. А. Диагностика профессиональной культуры и мастерства работников.

УДК 908

ПОТЕНЦИАЛ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ТРОПЫ В ФОРМИРОВАНИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ У УЧЕНИКОВ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

А. И. Калашникова

УО «Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка», г. Минск, Беларусь, e-mail: kalashnikova_ai@bspu.by

В работе рассмотрены особенности создания учебной экологической тропы как разновидности педагогически организованного маршрута на местности для проведения учебной и пропагандистской природоохранной работы для младших школьников. Выделены ряд условий, которые необходимо соблюдать при выборе маршрута. Особое внимание уделено биологическим объектам маршрута. Описаны этапы создания учебной экологической тропы.

Ключевые слова: экологическая тропа, метод наблюдения, живая и неживая природа, экскурсия, маршрут.

Экологическая тропа (экотропа) – это маршрут на местности, специально оборудованный для целей экологического образования и воспитания. Во время движения по экологической тропе младшие школьники получают информацию об экологических системах, природных объектах, процессах и явлениях. Её назначение – создать условия для целенаправленного воспитания экологической культуры учащихся [1]. Во время комплексных экскурсий по экотропе выполняются задания, которые, по сути, выступают новыми межпредметными формами организации учебно-воспитательного процесса [2].

Создаются маршруты экотроп уже около 100 лет. В настоящее время экологические тропы широко распространены во многих странах мира: Канаде, Великобритании, Франции, Германии, России, Польше, Украине, Швейцарии, Чехии, Кении, Индии, Японии и других. В Беларуси доступно более 70 экологических троп и маршрутов. Их включили в перечень экологических троп и маршрутов, утвержденный правительством Республики Беларусь. В столи-